

С. Й. Грица

Ліричні пісні

ЛІРИЧНІ ПІСНІ – вид народнопоетичної і музичної творчості, який об’єднує різні за змістом і жанрами групи пісень, де переважає почуттєве, особистісне сприйняття світу. Це пісні про кохання, сімейно-побут. та більшість соц.-побут. ([заробітчанські пісні](#), [козацькі пісні](#), [чумацькі пісні](#), стрілец., рекрут., бурлац., наймит. пісні). Еволюція люд. свідомості, розширення її горизонтів, поглиблення рефлексій у творчості через погляд «вглиб себе», збагачення мови, муз. засобів виразності позначилися на всіх істор. нашаруваннях фольклору – обряд. жанрах, нар. епіці ([балада](#)), насамперед на ліриці – уособленні самовиразу та внутр. переживань. На розвиток нар. Л. п. й т. зв. нар. романсів, зокрема у 17–19 ст., значно вплинули літ. і композитор. творчість amatorів та професіоналів, які, водночас, самі наснажувалися віковими надбаннями нар. творчості (епоха романтизму). Вони часто викладені у формі монологу («Ой глибокий колодязю, золотії ключі») або розповіді про третю особу («Ой нема то гірш нікому, як бурлаці молодому»). До найтиповіших вираз. засобів Л. п. належать поет. паралелізми, здрібнілі форми іменників, дієприслівників, прикметників, зачини з вигуку «ой», рефрени «гей», «ей» («Ой вишенька, черешенька у саду, гей, породила мене мати на біду»); звертання до природи, до коханої людини; нерідкі імперат. звертання, що мають характер заклинань («Ой попливи, вутко, до ненечки хутко, нехай мене відвідає, на серденьку нудно»); градації поет. тропів («Вже сонце низенько, вже вечір близенько, прийди, прилини, моє серденько»). Виразності нар. Л. п. сприяє мелодія, здебільшого розспівна. Поет. тропи та муз. інтонації, вироблені у Л. п., загалом притаманні всьому укр. фольклору, ритміка та мелод. структура дуже багаті. У них переважає чотиривірш з різноманітною силаб. будовою та строфікою, що формуються під впливом специф. рис виконавства – сольного чи хор., їх регіон. особливостей. До Л. п. зверталися у своїй творчості Г. Сковорода, І. Котляревський, Т. Шевченко (понад 60 поезій якого фольклоризувалися, стали нар.), С. Руданський, М. Рильський, М. Стельмах, П. Тичина, Д. Павличко, Л. Костенко, М. Сингаївський, багато ін. укр. поетів, композитори М. Лисенко, К. Стеценко, М. Леонтович, Л. Ревуцький, П. Майборода, М. Скорик, Є. Станкович, Г. Гаврилець, Л. Дичко та ін.

Рекомендована література

1. Колесса Ф. Ритміка українських народних пісень. Л., 1907;

2. Народні пісні на слова Тараса Шевченка. К., 1961;
3. Комаринець Т. Шевченко і народна пісня. К., 1963;
4. Кінько А. Ліричні пісні // Укр. нар. поет. творчість. К., 1965;
5. Нудьга Г. Слово і пісня. К., 1985;
6. Копаниця Л. Метапонятійна модель української ліричної пісні. К., 2000;
7. Степанишин Б. Нове поповнення скарбниці пісенної творчості України // НТЕ. 2001. № 1–2.

Бібліографічний опис:

Ліричні пісні / С. Й. Грица // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-55609>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).